

קונטרס

יקרא דמלכא המבואר

מכבוד קדושת מרן
בעל היקרא דמלכא זיע"א

פרשת משפטים

עם ביאור משולב על דברי קדשו
והוספת ציונים והערות

נערך ע"י הרה"ג ר' אברהם זילבר שליט"א
בן מורנו ראש הישיבה שליט"א

כל הזכויות שמורות

למכון "מעיינות הרים"

להוצאת ספרי הצה"ק לבית זוועהיל
בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

רח' האדמו"ר רבי שלמה מזוועהיל, בית ישראל

ת.ד. 5088 ירושלים 91050

טל: 052-7646061 פקס: 02-5326464

דוא"ל: 5326464@gmail.com

יו"ל בסיוע הצה"ק זוועהיל

עיצוב ועימוד:

סוף פסוק - 0583256900

סוף
פסוק

בסוף, עימוד טוב קובע

פרשת משפטים

תשי"ט

ואלה המשפטים. ברש"י, ואלה מוסיף על הראשונים מה הראשונים מסיני אף אלו מסיני. כי תקנה עבד עברי וגו'. הענין, עפ"י שתי הקדמות והם: א' התגלות השגות התורה בא אחר עמידה בנסיון, וכפי ערך הנסיון כן ההתגלות לעומתו, יש נסיון כללי ונסיון פרטי, נסיון גדול וקטן, ובאופנים שונים. וזה כלל גדול בלי יוצא מהכלל אין לך דבר בעולם בלי נסיון.

ביאורים

שיש במצוה זו רמז גדול לכל חיוב העבודה, לא היתה התורה פותחת דוקא במצוה זו ראשונה. גם יש להתבונן מה משמעות ההדגש ואלה מוסיף על הראשונים'. ויש לבאר הענין על פי שתי הקדמות, והם א', התגלות השגות התורה בא רק אחר עמידה בנסיון, וכפי ערך הנסיון כן ההתגלות לעומתו, יש אדם שעומד בנסיון כללי, ויש אדם שהגיע לידו נסיון פרטי, יש אדם שהגיע לידו נסיון גדול ויש אדם שהזדמן לידו רק נסיון קטן, והם תמיד באופנים שונים. וזה כלל גדול בלי יוצא מהכלל, אין לך דבר בעולם שאדם יזכה לו בלי נסיון^א, ולפי זה גם התגלות התורה מתחלקת לפי ערכן השונות של הנסיונות.

מדוע פתח הכתוב במשפט העבד ופירש רש"י ואלה מוסיף על הראשונים. התגלות התורה רק על ידי נסיון. ולאום מלאום יאמץ בעבודת היצר. כיצד יתהפך היצר הרע לסייעך או ח"ו להיפך. איך יסגל את הגוף שיסכים להיות כפוף להנשמה. איך מתקיים שעבוד מצרים ויציאת מצרים בכל רגע. שש שנים - ששת מדות. מה היא תכלית הדינים והנסיונות.

פרשתנו פותחת בכתוב (שמות כא, א): 'וְאֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר תִּשְׁעֶה לְפָנֶיהֶם', ברש"י מפרש: 'ואלה מוסיף על הראשונים מה הראשונים מסיני אף אלו מסיני', והכתוב פותח במשפט הראשון (שמות כא, ב) כִּי תִקְנֶה עֶבֶד עִבְרִי שֵׁשׁ שָׁנִים יַעֲבֹד וּבְשִׁבְעַת יָצֵא לְחֻפְשֵׁי חָנָם וגו', והוא פשוט שאילולוי

ציונים והערות

בחנני ה' ונסני וגו', אמר מינסנא לך, ואם כי בגמרא מפורש שהאדם אסור לו להגיע לידי נסיון, אבל מפורש נמי שהאבות הק' זכו למעלתם מאחר שעמדו בנסיון. וראה עוד זוה"ק פרשת תצוה (קפג): 'פתח ההוא סבא ואמר (דברים א), ובמדבר אשר ראית אשר נשאך יי' אלהיך כאשר ישא איש את בנו וגו', האי קרא הכי מבעי ליה ובמדבר אשר נשאך מהו

א. יסוד הדברים בגמרא סנהדרין (קז): 'אמר רב יהודה אמר רב לעולם אל יביא אדם עצמו לידי נסיון שהרי דוד מלך ישראל הביא עצמו לידי נסיון ונכשל אמר לפניו רבונו של עולם מפני מה אומרם אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב ואין אומרם אלהי דוד אמר אינהו מינסו לי ואת לא מינסית לי אמר לפניו רבונו של עולם בחנני ונסני שנאמר

ולפי זה גם התגלות התורה מתחלקת לפי ערכן השונות של הנסיונות, והאדם אינו נמצא תמיד במשקל השווה אלא לפעמים עולה ולפעמים יורד והוא בחי' רצוא ושוב, כי נמצאים בנפשו שתי כוחות המתנגדים זה לזה, והם שני גוים בבטןך - ולאום מלאום יאמין ורב יעבד צעיר (בראשית כה, כג) וכשאחד מהם נתעלה

ביאורים

לְאֵמִים מִמֶּעֶיךָ יִפְרְדוּ וְלֹאִם מְלֹאִם יֵאָמֵן וְרַב יַעֲבֹד צְעִיר, ודרשו חז"ל ב"מ"ק הכונה¹, על שני כוחות הגוף הלב והכבד, היצר טוב והיצר הרע, ששוכנים בלבו של אדם וכל אחד מנסה להתגבר על חברו, וכשאחד מהם נתעלה, השני יורד ונעשה עבד

והאדם אינו נמצא תמיד במשקל השווה, אלא לפעמים עולה, ולפעמים יורד, והוא בחינת רצוא ושוב לפי ערך עמידתו בניסיונות², כי נמצאים בנפשו שתי כוחות המתנגדים זה לזה, והם על דרך שכבר נאמר לרבקה אמנו (בראשית כה, כג): 'שְׁנֵי גַיִם בְּבֶטְנִי וְשֵׁנִי

ציונים והערות

בבחי' (דברים לא) ואנכי הסתר אסתיר, היינו בגלות במדות הרעות של ע' לשון. כי הקליפה קדמה לפירי, ומי שרוצה לאכול הפירי, צריך לשבר מקודם הקליפה. לכן קודם ההתגלות, מוכרח הנפש לבא בגלות, היינו במדותיהם, כדי לשברם, ולבא אח"כ להתגלות'. ג. גדר רצוא ושוב מוזכר במרכבה דיחזקאל, ובספרי הקדמונים השתמשו בזה לגדר עבודת האדם שאינו יכול לעמוד תמיד על משמרתו, אלא זה תמיד בגדר רצוא ושוב. וראה תולדות יעקב יוסף (פרשת תזריע - אות ב): 'עוד י"ל והחיות רצוא ושוב, כי תענוג תמידי נעשה טבע, ואינו תענוג. לכך האדם עולה ויורד בעבודת הש"', כדי שיהיה תענוג שהוא עיקר עבודת ה'. וכמו ששמעתי ממורי, וז"ש זאת תורת העולה, כי המיעוט שאין עולה לו עבודה תמה ומצטער הוא התכלית של עליה שיהיה לו אז יותר תענוג וק"ל'. ג. ראה זוה"ק פרשת ויצא במדרש הנעלם (קלח): 'כד אתא רב כהנא אמר, הכי אמרינן משמיהון דמארי מתינתא, תרי בנייני דגופא אינון כבדא ולבא, דאמר רבי שמעון אמר רבי יהודה, כבדא ולבא אינון מנהגי גופא בכל סטרי אברוי, מנהגא דרישא מוחא, אבל דגופא אינון תרין, וקדמאה הוא כבדא, תניינא לבא, והיינו דכתיב בפרשתא, ויתרוצצו הבנים בקרבה, אלין תרין בנייני דגופא, מאי טעמא ויתרוצצו, משום דלבא (אתערי) אתנשי מניה יצר הרע, ויתרוצצו (שאלו) וישליו מבעי ליה, אלא אמר רב הונא, ויתרוצצו, וישברו, כלומר נשבר כחם וחילם, אמר רבי יהודה,

ראית, אלא קודשא בריך הוא דבר לון לישראל במדברא מדברא תקיפא כמה דכתיב (שם ה) נחש שרף ועקרב וגו', ומדברא דאיהו תקיף משאר מדברין בעלמא, מאי טעמא בגין דההיא שענתא דנפקו ישראל ממצרים ואשתלימו לשתין רבין אתתקף מלכותא קדישא ואסתלק על כלא, ואנן אוף הכי אתפרשנא מישובא למדברא תקיפא ולעיינא תמן באורייתא בגין לאכפיא לההוא סטרא, ותו דלא מתישבן מלי דאורייתא אלא תמן, דלית נהורא אלא ההוא דנפיק מגו חשוכא, דכד אתכפיא סטרא דא אסתלק קודשא בריך הוא לעילא ואתייקר ביקריה, ולית פולחנא דקודשא בריך הוא אלא מגו חשוכא, ולית טובא אלא מגו בישא, וכד עאל בר נש באורח בישא ושביק ליה, כדון אסתלק קודשא בריך הוא ביקריה, ועל דא שלימו דכלא טוב ורע עבדנא, ולאתלקא לבתר בטוב ולית טוב אלא ההוא דנפק מגו בישא, ובהאי טוב אסתלק יקריה ודא איהו פולחנא שלים'. ומפורש נמי שבני ישראל היו צריכים להיכנס לתוך המדבר הנורא שהוא מקום הסט"א בשביל שיוכלו לזכות לתורה. וראה עוד ליקוטי מוהר"ן (קמא תורה לו): 'זהו כלל שכל נפש מישראל קודם שיש לה התגלות בתורה ובעבודה, אזי מנסין ומצרפים את הנפש, בגלות של ע' לשון, היינו בתאוותיהן. וכשהיא באה במדותיהן בגלות, אזי היא ראמת ע' קלין. כי התגלות היא בחי' לידה, כי קודם התגלות של תורה, אזי היא בבחי' עיבור. שהתורה היא נעלם ממנו, כעצמים בבטן המלאה,

השני יורד ונעשה עבד לו (עי' רש"י שם). והתורה נתנה לו הבחירה ואתה תמשל בו (שם ד, ז, ועיי"ש ברש"י) ויהי לך עבד לעבודת השי"ת בכל לבבך בשני יצריך (ברכות

ביאורים

תמיד שוקק ומתאוה להכשילך, ואתה תמשול בו - אם תרצה שתגבר עליו. ובשעה שתתגבר עליו אזי יהי לך אף היצר הרע עבד לסייעך בעבודת השי"ת בכל לבבך בשני יצריך, ואם לא תשתדל להכניעו אז הם בגדר 'שני גויים', כי גם היצר טוב

לו. והתורה נתנה לו הבחירה לשלוט על היצר הרע, וכמו שנאמר (בראשית ד, ז), 'הֲלוֹא אִם תֵּיטִיב שְׂאֵת וְאִם לֹא תֵיטִיב לִפְתָּח חַטָּאת רִבֵץ וְאֵלֶיךָ תִּשְׁוֹקְתוּ וְאַתָּה תִּמְשָׁל בּוֹ'. ופירש רש"י שם: 'ואליך תשוקתו - של חטאת, הוא יצר הרע,

ציונים והערות

אתכפיא קמיה דיצר טוב, ועל דא אמר שלמה (שם יב ט) טוב נקלה ועבד לו, מאי ועבד לו, דא יצר הרע, וכדין כד אזיל בר נש בפקודי אורייתא, כדין גם אויביו ישלים אתו, דא יצר הרע ודאתא מסטרוי. ה. ראה משנה בברכות (נד): 'חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה, שנאמר ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך וגו' בכל לבבך בשני יצריך ביצר טוב וביצר הרע'. וראה עוד ליקוטי אמרים תניא (פרק ט): 'אך הנה כתיב ולואם מלאום יאמץ, כי הגוף נקרא עיר קטנה, וכמו ששני מלכים נלחמים על עיר אחת שכל אחד רוצה לכבשה ולמלוך עליה דהיינו להנהיג יושביה כרצונו ושיהיו סרים למשמעתו בכל אשר יגזור עליהם. כך שתי הנפשות האלהית והחיונית הבהמית שמהקליפה נלחמות זו עם זו על הגוף וכל אבריו שהאלהית חפצה ורצונה שתהא היא לבדה המושלת עליו ומנהיגתו וכל האברים יהיו סרים למשמעתה ובטלים אצלה לגמרי ומרכבה אליה, ויהיו לבוש לעשר בחינותיה וגו' לבושיה הנ"ל שיתלבשו כולם באברי הגוף ויהי הגוף כולו מלא מהם לבדם ולא יעבור זו בתוכם ח"ו... להיות נכספה וגם כלתה נפשו בחשיקה וחפיצה לדבקה בו בא"ס ב"ה בכל לב ונפש ומאד מעומקא דלכא שבחלל הימני, שיהיה תוכו רצוף אהבה מלא וגדוש עד שתתפשט גם לחלל השמאלי לאכפיא לס"א יסוד המים הרעים שבה, שהיא התאוה שמקליפת נוגה לשנותה ולהפכה מתענוגי עולם הזה לאהבת ה', כמ"ש בכל לבבך בשני יצריך, והיינו שיעלה ויבא ויגיע למדרגת אהבה רבה וחובה יתרה ממדרגת אהבה עזה כרשפי אש והיא הנקראת בכתוב אהבה בתענוגים, להתענג על ה' מעין עולם

הגוף מהו אומר, אם כן למה זה אנכי, ולמה נבראתי, מיד ותלך לדרוש את יהו"ה. ויאמר יהו"ה לה שני גוים בבטןך, ושני לאומים וגומר, אלו השני גאים, הכבד והלב, רבי יוסי אמר המוח והלב, רבי יהודה אמר המוח אין בכלל זה, משמע דכתיב בבטןך, והמוח אינו בבטן אלא בראש, ושני לאמים ממעיך, ורב יעבוד צעיר, זהו הכבד שהוא רב וגדול, והוא משמש לפני הלב, דאמר רבי יהודה, הכבד קולט את הדם, ומשמש בו לפני הלב'. ד. ראה פירוש רש"י שם: 'מלאם יאמץ - לא ישוו בגדולה, כשזה קם זה נופל, וכן הוא אומר (יהזקאל כו, ב) אמלאה החרבה, לא נתמלאה צור אלא מחורבנה של ירושלים'. וראה עוד רש"י בזכריה (ד, יד): 'שני בני היצרה - יצר טוב ויצר הרע מתהפך לטוב בזכות התורה'. וראה עוד זוה"ק פרשת וישלח (קמ"ד): 'רבי שמעון פתח ואמר, (משלי יז) ברצות יהו"ה דרכי איש גם אויביו ישלים אתו, תא חזי כמה אית ליה לבר נש לאתתקנא שביולוי ביה בקב"ה, בגין למעבד פקודי דאורייתא, דהא אוקמוה דודאי תרי מלאכין שליחן אית לבר נש מלעילא לאדוונגא בהדיה, חד לימינא וחד לשמאלא, ואינון סהדין ביה בבר נש, בכל מה דאיהו עביד אינון משתכחי תמן, וקרינן לון יצר טוב ויצר רע, אתי בר נש לאתדכאה ולאשתדלא בפקודי דאורייתא, ההוא יצר טוב דאדוונג ביה, כבר איהו אתתקף על ההוא יצר הרע ואשתלים בהדיה, ואתהפיך ליה לעבדא, וכד בר נש אזיל לאסתאבא ההוא יצר הרע אתתקף ואתגבר על ההוא יצר טוב והא אוקימנא, ודאי כד ההוא בר נש אתי לאתדכאה, כמה תקיפו אתתקף בר נש כד אתגברא ההוא יצר טוב, כדין אויביו ישלים אתו, דההוא יצר הרע

נד). ואם לא תשתדל להכניעו או הם שני גויים כי גם היצ"ט יתהפך להיות גוי, כי הם עומדים להשתנות ולהתהפך.

אז לפניו מלחמה גדולה תמידית להתרחק מתאוות והנאות שהגוף נמשך להם מטבע הבריאה מתולדתו, וע"י מה יכול להתרחק ע"י אמונה ובטחון שתמורת זה יקבל תענוג והשגה והתגלות התורה שזה שזה יותר לאין ערך ודמיון כלל, והוא

ביאורים

והתענוגים שנפשו של אדם מחדדת, ע"י אמונה ובטחון, כאשר יאמין ויזכור שתמורת זה יקבל תענוג והשגה והתגלות התורה¹, שזה שזה יותר לאין ערך ודמיון כלל, והוא הרמז בפרשת עבודת עבד עברי הרומז על עבודת האיש העברי לאלקיו, שש שנים יעבוד², היינו תחילה יתבונן בשש מדותיו הנרמזים

יתהפך להיות גוי להחטיאך¹, כי הם עומדים להשתנות ולהתהפך.

אז לכך צריך כל אדם לזכור, שיש לפניו מלחמה גדולה תמידית, להתרחק מתאוות והנאות שהגוף נמשך להם מטבע הבריאה מתולדתו, וע"י מה יכול להתרחק מהתאוות

ציונים והערות

ומתפעל ושבע מתענוגי התורה והמצות כאשר ימשש העור באפילה של חשכות תענוגי עוה"ז, ופעם אחת היה הצדיק הקדוש רבי משה לייב, אצל שר אחד לפדות שבו אחד והוא עדיין לא טעם כלום באותו היום והיה עומד שם בבית התבשיל הנקרא קעק והעבירו לפניו תבשיל אחד שהיה שויו שמנה מאות גולדין פוליש ועלה הריח בנפשו עד שאחזו בולמים וסיפר זה לתלמידו מורי דודי רבינו צבי, ואמר בזה הלשון משה ליב האט זיך דער מאנט נשמת כל חי של שבת האט ער פיל מער תענוג ממש ונתישבה דעתו¹. ת. ראה לשון רבינו לקמן תשכ"ח: 'כי תקנה עבד עברי שש שנים יעבוד. עבד שהוא עברי צריך לעבוד עבודת בוראו במדת שש'. וראה עוד זרע קודש (פרשת משפטים): 'ואמר אחר כך כי תקנה עבד עברי כו'. כי תקנה הוא לשון תיקון וקנין המדות, שתקנה לעצמך שם עבד עברי, על ידי שתתקן עצמך ומדתך שתהיה עבד לו ית"ש, ולמדה אותנו התורה הקדושה הדרך לזה, שש שנים יעבוד, כי ה' מדות הנטבעים באדם כנ"ל הם בחינת ו' ספירות הקדושות, חסד גבורה תפארת נצח הוד יסוד, וספיר"ה גימטריא שנה' ולכן נקראים המדות שנים, וזהו שנאמר שש שנים יעבוד, שיעבוד ויתקן כל ו' מדות שלו שיתנהג הכל על פי ציוויו יתברך על פי התורה כנ"ל.

הבא, וכו' עיי"ש. 1. ראה אגרת שמואל לרבי שמואל די אוזידא על רות (ג. ז): 'אי נמי ביען כי צריך לאדם להפך יצרו הרע ליצר הטוב, ושיסכימו שניהם לעבודתו ית' ולאהבה אותו, כענין ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך (דברים ו. ה) בשני יצריך (ברכות נד. א), אמר כי אלו הורגלו כ"כ לדבר שקר עד שאף יצרם הטוב הושווה והסכים ליצרו הרע לדבר שקרים. וז"ש בלב ולב ידברו, השוא והשקר בב' הלבבות ובב' היצרים הם מדברים כי נהפך יצרם הטוב ליצרה"ר'. 2. ראה יסוד צדיק (ערך קדושה עמוד רנט): 'קדושה וקדשה נגזרים מאותו שורש, אדם שאינו הולך אחר תאוותיו ומתרחק מתענוגי עוה"ז יש לו כנגד זה תענוג בעבודת השי"ת'. וראה עוד (עמוד קפח): 'שמעו ממנו מספר לפי תומו שהיה יודע ומכיר באחד שבזמן הנחת תפילין היה דבוק ומקושר בכוונתו מתוך גודל אהבה והנאות תענוג מהמצוה יותר מבעל תאוה בתאוותו'. וראה עוד היכל הברכה (פרשת כי תבא): 'והיית, כאן נאמר ברכה גדולה והיית שיהיה לך הויה חדשה אשר תמשש באור עליון הנקרא צהרים אור צח אור מתוק זיו השכינה תרגיש ממשות תענוג ואור בתורה ומצות שבע ממש כאשר יתפעל וימשש העור התאוה ההלך אחר תאות לבו בתאות עוה"ז והוא מרגיש ממשות תענוג בתענוגי עוה"ז כך תהיה אתה מרגיש

עבודת עבד עברי שש שנים יעבוד היינו מדותיו לזכך ע"י עמידה בנסיון שלא לעבור על חוקי התורה"ק ומשפטי, שנמצא שע"י יעשה מלחמה ומחלוקת עם גופו ע"י יצה"ט שירגיזו על יצה"ר ולשונואו על מה שמפתה להנות להגוף.

הקדמה שני', צריכים להנות להגוף ולהטעימו תמיד מרוחניות ומקדושה שסוף סוף הוא עבד נאמן לו ומבלעדו אין לו קיום יסודי, והתורה כתבה (דברים

ביאורים

הראשונה, שהאדם אינו יכול לזכות לשום מעלה רק על ידי שיעמוד בנסיון ויכניע את היצר הרע לפני היצר הטוב.

הקדמה שני' איך להתגבר על היצר הרע, צריכים לדעת שצריכים להנות להגוף ולהטעימו תמיד מרוחניות ומקדושה, שיהיה שותף עם הנשמה בקיום המצוות, ללמוד תורה בנעימות ולהתפלל בהתעוררות, עד שהגוף ירגיש בחושיו את נעימות עול מלכות שמים, שסוף סוף הגוף הוא עבד נאמן לו, ומבלעדו אין לו קיום יסודי, דהרי אי אפשר לקיים תורה ומצוות ולעשות

בלו השש שנים, וכידוע סדר העשר ספירות נחלקים לשנים, ג' ראשונות נחשבות למוחיך, וששה מדות חסד גבורה תפארת נצח הוד יסוד רומזות לסדר עבודת האדם, שהוא צריך לזכך את מדותיו לנהוג בחסד לכבוד השי"ת ובגבורה נגד הבאים להחטיאו ח"ו, לזכך את כל הששה מדות ע"י עמידה בנסיון, שלא לעבור על חוקי התורה הק' ומשפטיה כעבד הנמצא תמיד למרותו של אדונו^ט, שנמצא שעל ידי זה יעשה מלחמה ומחלוקת עם גופו ע"י יצר הטוב, שירגיז את היצר טוב על יצר הרע, ולשונואו על מה שמפתה להנות להגוף^ט, וזו היא כללות ההקדמה

ציונים והערות

וגו' דיינו לרגוז על נפש הבהמית שהיא יצרו הרע בקול רעש ורוגז במחשבתו לומר לו אתה רע ורשע ומשוקץ ומתועב ומנוול וכו' ככל השמות שקראו לו חכמינו ז"ל באמת עד מתי תסתיר לפני אור א"ס ב"ה הממלא כל עלמין היה הוה ויהיה בשוה גם במקום זה שאני עליו כמו שהיה אור א"ס ב"ה לבדו קודם שנברא העולם בלי שום שינוי כמ"ש אני ה' לא שניתי כי הוא למעלה מהזמן וכו' ואתה מנוול וכו' מכחיש האמת הנראה לעינים דכולא קמיה כלא ממש באמת בבח' ראייה חושיית'. וראה עוד ספר צו וחירונו לבעל ההכשרת אברכים (אות טו): 'א"א לך לרחק את יצרך בלתי אם גם תשנאהו, לא רצון שלא לאהבה לו בלבד, תעורר בקרבך רק גם שנאה אליו, על שרוצה לאבדך מב' העולמות, וכעם גדול עליו על שמטשטש את דעתך ולבך, ורק אז יקל לך לכושב לעולם ירגיז אדם יצ"ט על יצר הרע רוגז וכעס'. ועיין מה שכתב רבינו בפרשת בא תשי"ג.

ט. ראה שם משמואל (ויחי תרפ"א): 'וממוצא הדברים הנה ימי **השובבי"ם** ת"ת הם זמן התיקון לחטא הידוע, ויש שמתענים ועושיין סיגופים, מוטב שיאמר כל אחד לנפשו מוטב להשתעבד בביתה של תורה ולצמצם את כל מעשיו ותהלוכותיו שיהיו בדרך התורה ולא להשתעבד לתעניתים וסיגופים, כמו שהגיד **כ"ק זקיני האדמו"ר הגדול זצללה"ה מקאצק שההילוך בדרך התורה הוא הגדול שבסיגופים לגוף, עכ"ד**, ומובן שהאיש השם שכמו להשתעבד לתורה, הן ביגיעת הלימוד והן בצמצום תהלוכת מעשיו עפ"י דרכי התורה, מועיל יותר מכל סיגופי הגוף'. י. ראה גמרא ברכות (ה): 'אמר רבי לוי בר חמא אמר רבי שמעון בן לקיש, לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע שנאמר רגזו ואל תחטאו'. וראה עוד ליקוטי אמרים תניא (פרק כט): 'וגם ירעים עליה בקול רעש ורוגז להשפילה כמאמר רז"ל לעולם ירגיז אדם יצ"ט על יצה"ר שנאמר רגזו

טו, טז) כי טוב לו עמך, עמך במאכל, עמך במשתה (קדושין טו.), והגוף עוזר לך לעבודת השי"ת כעבד עברי.

והנה שעבוד וגלות נקרא בזמן שעבדים משלו בנו ושפחה כי תירש גבירתה, ואז מושל החושך והכסיל והאכזריות בעולם בכל מיני עבודות קושי בפרך בחומר ובלבנים, וזה בחי' גלות מצרים. ובחי' יציאת מצרים, עבד חפשי מאדוניו. ולאום מלאום יאמין, אז עבודתו של עבד עברי, שש שנים, המדות הטבעיות לזכך

ביאורים

תחת ידם את כל כוחות הקדושה, ואז מושל החושך והכסיל והאכזריות בעולם, בכל מיני עבודות קושי, בפרך בחומר ובלבנים, וזה בחינת גלות מצרים. ובחינת יציאת מצרים וגאולה מיד השעבוד והגלות, הוא כאשר האדם נעשה 'עבד חפשי מאדוניו', כאשר הוא גואל את עצמו מידי שליטת היצר הרע באופן שלא יוכל יותר לשלוט עליו. וכיון - 'ולאום מלאום יאמין' ויש מלחמה תמידית בין היצר טוב להיצר הרע, אז עבודתו של עבד עברי הנמצא במלחמה זו, שש שנים יעבוד, כלומר יתחזק לצרף וללבן את שש המדות הטבעיות, לזכך שתחי' החסד שלו והגבורה שלו וכן כל שאר

נחת רוח אם הגוף לא יהיה שותף עמו, והתורה כתבה לגבי עבד עברי (דברים טו, טז), 'כי טוב לו עמך', ודרשו חז"ל (קדושין טו.)^א, שהאדון צריך לכבד את עבדו העברי שיהיה עמך במאכל עמך במשתה, ויש לפרש זאת גם כלפי הגוף, שהוא כביכול העבד של הנשמה, והגוף עוזר לך לעבודת השי"ת כעבד עברי, ולכן צריך שתשתף את הגוף עמך בנעימות קיום התורה והמצוות שהם בגדר אכילה ושתיה^ב.

והנה שעבוד וגלות, נקרא בזמן שעבדים משלו בְּנו (איכה ה, ח), וְשִׁפְחָה כִּי תִירֶשׁ גְּבֵרָתָהּ (משלי ל, כג), כלומר היצר הרע והרשעים שולטים בעולם ומצליחים, ומשעבדים

ציונים והערות

יא. ז"ל הגמ': 'והלא כבר נאמר כי טוב לו עמך עמך במאכל עמך במשתה'. יב. ראה ליקוטי מוהר"ן (קמא תורה כב): 'וצריך כל אדם לרחם מאוד על בשר הגוף, להראות לו מכל הארה ומכל השגה שהנשמה משגת, שהגוף ג"כ ידע מזאת ההשגה. בבחי' (ישעיה נ"ח) ומבשרך לא תתעלם, מבשרך דייקא. שלא תעלים עיניך מלרחם על בשרך. היינו בשר גופך. כי צריכין לרחם מאד על הגוף, לראות לזכוכו, כדי שיוכל להודיע לו מכל הארות וההשגות שהנשמה משגת. כי הנשמה של כל אדם היא רואה ומשגת תמיד דברים עליונים מאד, אבל הגוף אינו יודע מהם. ע"כ צריך כל אדם לרחם מאד על בשר הגוף, לראות לזכך הגוף, עד שתוכל הנשמה להודיע לו מכל מה שהיא רואה ומשגת

תמיד כנ"ל. וכשהגוף הוא בבחינה זו, היא טובה להנשמה. שלפעמים נופלת ממדרגתה, וכשהגוף צח ואור, תוכל הנשמה להתרומם ולחזור למדרגתה, ע"י הגוף. היינו ע"י תענוגי הגוף, תוכל לזכור ולעלות לתענוגים שלה. כי מאחר שהגוף ג"כ טוב וכשר, אינו נלכד בהתענוגים. וע"כ תוכל הנשמה לחזור ע"י תענוגי הגוף למעלתה, לתענוגים שלה. וכן ג"כ ע"י הרשימות שיש בהגוף, ע"י הארות שהאירה בו הנשמה מקודם, תוכל עתה לזכור ולעלות ולחזור למדרגתה. וזה בחי' (איוב י"ט) מבשרי אחזה אלוה, מבשרי דייקא. היינו ע"י בשר הגוף יחזה אלוה, היינו השגות אלקות. היינו שהאדם בגופו יראה ויחזה השגות עליונות, שהנשמה משגת תמיד כנ"ל.

שתהי' עפ"י חוקי התורה ולעמוד בנסיונות, וכשבא התגלות הם בחי' ובשביעית יצא לחפשי מהנסיונות כי ינצח המלחמה.

כי התגלות התורה היא התגלות החכמה והתגלות היראה שהכל אחד הם. וזה כי לבעבור נסות אתכם בא האלהים (כ, יז) הם הדינים ע"י הנסיונות, והתכלית ובעבור תהי' יראתו על פניכם (שם) היינו היראה בהתגלות, שאז חכמת התורה מתקיימת ומתגלית ומתפשטת מלבושים הגסים רק יראה טהורה ערום ביראה

ביאורים

שהעם נחרדו מהקולות והלפידים (שמות כ, טז): וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל הָעָם אַל תִּירְאוּ אֵל הָאֱלֹהִים וּבְעִבּוֹר תִּהְיֶה יִרְאַתוֹ עַל פְּנֵיכֶם לְבַלְתִּי תַחֲטְאוּ, כלומר הנסיונות שיש לאדם במשך ימי חייו הם הדינים על ידי הנסיונות שהם מלובשים בניסיונות של האדם, אינם רק בגדר דינים וגבורה ח"ו, אלא כדי להתקרב אל ה' ולזכות להתכלית ובעבור תהי' יראתו על פניכם, היינו היראה בהתגלות, כאומרו 'על פניכם', שאז חכמת התורה מתקיימת ומתגלית אצלנו, ומתפשטת מלבושים הגסים שהם יראות חיצונית מכל ענייני העולם הזה, והאדם זוכה להישאר רק עם יראה טהורה, להיות ערום ביראה פנימית מופשט מכל יראה חיצונית, יראה עילאה יסודית^ג, והיינו מה שאמרו חז"ל:

המדות על פי חוקי התורה, לעשות חסד עם מי שצריך לעשות חסד ולהתגבר בגבורה גדולה כנגד כל המפריעים והמלעיגים עליו, ובעיקר לקדש את האהבה והיראה שהם שורש כל המדות, לאהוב את מי שהתורה מצוה לאהוב, וליראה רק מפני מי שהתורה מצוה לירא מפניו, ולעמוד בנסיונות הבאים עליו, וכשבא התגלות של איזה דרגה בתורה או בשלימות העבודה, הם בחינת 'ושבועת יצא לחפשי' (שמות כא, ב) מהנסיונות, כי בכח ההתגברות ינצח המלחמה ויזכה להתגלות שבא אחר הנסיונות^ג.

כי התגלות התורה היא גדר של התגלות החכמה והתגלות היראה, שהכל החכמה והיראה שרשם אחד הם, וכלשון הכתוב (תהלים קיא, י): 'רִאשִׁית חֻכְמָה יִרְאַת ה'', וזה כונת הכתוב שנאמר בפרשת יתרו אחר

ציונים והערות

לשרי האומות על ישראל, והוא על פי מה שביארנו הקושיא שהקשה הרב מוהר"ל יעבץ (אבות פ"א מ"ג), בפסוק יתרו אל תיראו כי לבעבור נסות אתכם ולבעבור תהי' יראתו על פניכם לבלתי תחטאו (שמות כ, יז), והקשה שהם שני הפכים בנושא א', תחלה אמר אל תיראו, ולבסוף אמר בעבור תהי' יראתו על פניכם וכו', יעו"ש ובארתי, כי יש מדריגת היראה בכל הנבראים שבעולם, העכבר מן החול וכו', וכולם הם לבושים אל יראת ה' שהוא פנימי ושוש הכל. ושמעתי בשם הרב המגיד ממעזבזו פירוש הוי ערום ביראה (ברכות יז א), ור"ל שידבק את עצמו אל פנימי

ג. וראה מה שכתב רבינו לקמן תשל"ד: 'וחייב אדם לראות את עצמו כאילו יצא ממצרים, עפ"י דאיתא בתנאי לקו"א (פרקים לא מז), שכל מעשה דיבור ומחשבה מהקדושה הוא בחי' יציאת מצרים, וזה כי תקנה עבד עברי שצריכים לקנות עבדות עברית בבחי' מלאה הארץ קנינין (תהלים קד, כד), שמכל מה שבעולם אפשר לקנות אותך, ושש שנים יעבוד כי שש שנים יש עבודה ביצה"ר מלחמה כבידה, ושש הם המדות ובשביעית יצא לחפשי שגם אויביו ישלים אתו'. יד. ראה תולדות יעקב יוסף (פרשת יתרו): 'והנה על ידי עמוד היראה אין שום שליטה

פנימית יראה עילאה יסודית, והיינו מוסיף על הראשונים מה הראשונים מסיני אף אלו מסיני.

ביאורים

מ'וסיף על הראשונים מה הראשונים מסיני אף אלו מסיני, דכשם שהקולות וברקים שהיו בסיני באו לעורר את בני ישראל אל היראה הפנימית, כן משפט העבד עברי באים לעורר את ישראל לקנות היראה ולזכך את שבעה מדותיהם עד שיזכו לשלימות המעלה - ובשבעת יצא לחפשי חנם.

צינים והערות

היראה בלא לבוש וכו', ודפח"ח. וז"ש אל תיראו, ר"ל מן סוגי לבושי היראה אל תיראו וכו', כי לבעבור תהיה יראתו על פניכם, שהוא פנימי היראה, ואז שום (מורה) [מורא] חיצונית לא יעלה על ראשיכם, כי אדרבה מוראכם וחתכם יהי' על כל האומות, וק"ל, ועיין גם בדבריו לפרשת ראה.

הקריאה מעוררת

ע"י התורה הק' יכולים להיפטר מכל הצרות

והנה התרגום ואלין דינא די תסדר קדמיהון, כי כל התורה"ק היא מהלכות ודינים, ומבטלין דינים וכל יסורים שבעולם, כי זו סגולת למוד התורה"ק, כל הלומד תורת חטאת כאלו הקריב חטאת (מנחת קי), וכן הלומד בפ' נגעים ניצול מזה וכן כל צרות שבעולם יכולים להיפטר מהם ע"י התורה"ק שמהפך הדינים לחסדים.

הוראות למעשה

- התגלות השגות התורה מגיע רק על ידי עמידה בניסיונות.
- היצר טוב והיצר הרע נבנים מזה לזה כשיצר טוב גובר יצר הרע נעשה מסיע לו ולהיפך הי'.
- ע"י אמונה ובטחון שיקבל תענוג דקדושה תמורת תענוג גשמי אפשר לשלוט על היצר הרע.
- פרשת עבד עברי רומזת לאדם לזכך את ששת מדותיו.
- אי אפשר להתקדש כראוי אם לא משתפים את הגוף בנעימות קיום התורה והמצוות.
- כאשר היצר הרע שולט על האדם הרי זה שעבוד וגלות חושך כסילות ואכזריות.
- כשאדם זוכה לקנות מדרגה בתורה הוא בגדר ובשביעית יצא לחפשי חנם.
- תכלית היראה חיצונית והנסינות להגיע ליראה פנימית.

הרה"ק רבי מרדכי זי"ע - הרבי הששי מזוועהיל

פרשת גדלת מרדכי

זכה דורינו, דור יתום ואחרון, שחמל עליו בעל הרחמים, והעמיד לו צדיק קדוש ונורא, מן הנפילים אשר בארץ, צדיקי עליון הדבקים בתכלית הדבקות בהקדוש ברוך הוא - היה זה רבנו, רועה ישראל וקדושו, מרן רבנו מרדכי בעל ה'יקרא דמלכא' מזוועהיל זי"ע.

אורו של רבנו מרדכי האיר והבהיק למרחקים, עד היום לא נס ליחם של הסיפורים והעובדות השמימיות כחד מצדיקי קמאי על גודל צדקותו ופרישותו, הנהגתו הפשטנית והענוה, תורתו וחן היראה שהיה נסוך על פניו הקדושות. בכוח אור פניו רבים השיב מעון ותפילותיו על נשמות ישראל - לא שבו ריקם.

רבנו זי"ע נולד בשנת תרס"ו לאביו מרן רבנו גדליה משה זי"ע - רבה של זוועהיל דאז, ולאמו הצדקנית הרבנית פייגא דבורה עליה השלום, בתו של הרה"ק רבי דוד שלמה מקוברין זי"ע. באוירה של קדושה בצל סבו הגדול מרן מוהר"ש זי"ע - גדל והתחנך הינוקא קדישא, כשהוא סופג לתוכו מלא חופנים מהטוהר והקדושה שבשושילתא קדישא זו.

במעלליו יתנכר נער

כבר מקטנותו ראו שלגדולות נוצר, וכפי שאמו הרבנית סיפרה לזקני החסידים, שכשהתחיל ללמד את אותיות הא' ב' לא פסק מלחזור על טבלת האלף בית שוב ושוב, את התמדתו זו - לא זנח לכל ארך חייו, חן של זהר וקדשה אפף את הינוקא. וכשהחלו הפרעות בזוועהיל, לא הסתיר את פליאתו מהפחד והמבוכה שסבבו את בני העיירה - למה כולם מפחדים - שאל, הרי כתוב בפרוש (תהלים נו, ד): "יום אירא אני אליך אבטח".

רבות רעות שבעה נפשו בימי שחרותו עקב נגעי ההשכלה שפשתה באוקראינה והפילה רבים, רבנו נשאר כמעט יחידי מול חבריו אשר הפנו עורף לדת אבותיהם, ובזו בליבם לרבנו, כשאף מושכים לו בפאותיו, ומקניטים אותו על אמונתו ותמימותו המופלגת.

רבנו נשאר לבד בצל סבו הגדול, כשאביו הקדוש נלקח על ידי המשטרה החשאית הקומוניסטית לערבות סיביר עקב "עוון" הפצת היהדות, שם את כל מעיניו בעבודת ה', השקיע את כל כלו בש"ס ופוסקים וגמע בשקיקה את ספרי היסוד של החסידות שהיו שגורים על לשונו מאז.

לימים סיפר להרה"צ רבי אליהו ראטה זצ"ל - איש אמונם וסודם של האדמורי"ם הקדושים לבית זוועהיל, שבתחילה היה מביא כל דבר הקשה לו בלימודו לסבו, אולם התישב בדעתו שכדאי יותר, שיעמול לבד על כל דבר עד שיבין, מה גם שהדבר כרוך בביטול תורה עקב ההליכה וההמתנה עד שנפנה אליו סבו, כך קנה את הודו והדרו בעיון ועמל התורה ביגיעה עצמית.

לך לך מארצך

קורות העתים ונסיבות הזמן הביאו את רבנו לבקש מסבו לעזוב את ארץ מגוריהם, אשר גרו בה מאז קבע ראש השושילתא, רבי משה זכותו תגן עלינו, את משכנו בזוועהיל, ולעלות ולהשתקע בארץ אבות. רבנו הזמין סרטיפיקטים [אשורי עליה], וכאשר אלו הגיעו, יצא מרן מוהר"ש מזוועהיל בדרכו לארץ ישראל. דבר נסיעתו של מרן מוהר"ש עם נכדו עשתה לה חיש כנפים ברחבי וואהלין מחוז זוועהיל, יהודי העיר באו להיפרד מהסבא קדישא.

מרן מוהר"ש ונכדו הפליגו באוניה לארץ ישראל. והנה, בהתקרבם לחופיה של ארץ הקודש, פונה ואומר מרן מוהר"ש לנכדו רבנו שהוא זורק את איצטלת השררה לים... וגוזר עליו שלא יגלה את זהותו בארץ הקדש. הרב הצדיק רבי שמעון רובין זצ"ל מזקני החסידים, כשספר על כך, היה מוסיף, שהוא רואה ביותר בעובדא זו גם את גדלותו של הנכד, אשר פקודת זקיני שמרה נפשו עם היותו צעיר לימים, באין לו אפילו לחם לאכול בהגיעו לארץ, למרות שאילו היה מגלה את זהות סבו, כי אז בוודאי כבר היו דואגים למלא את מחסורם.

בישיבת שפת אמת

רבנו נכנס ללמד בישיבת 'שפת אמת' בירושלים, כשהוא מוסיף קדושה על קדושתו, שם לילות כימים בעסק התורה הקדושה תוך התנזרות מוחלטת מענייני עולם הזה, ממעט בדיבור עם הסובבים אותו, ואינו נשכב על מיטתו רק כשהוא

באפיסת כוחות. ימים שלמים חי על מים בלבד, וכשפעם הזדמנה לו חתיכת לחם יבשה - הוליכה מיד למאכל אל סבו שאיש לא ידע את זהותו.

כאשר בא בברית האירוסין, לא ידעו חבריו בישיבה על בואו בקשרי שדוכין ועל זמן נשואיו הקרב ובא מאומה, רק מהזמנה שנמצאה בלבושו העליון, התגלה להם כי הוא כבר חתן העומד לפני נישואיו. הנהגותיו אלו מזכירות את מה שרבנו בעצמו מזהיר במכתב לתלמידו: "הזהר לדבר רק מה שנחוץ לכבוד שמים".

שם בישיבה מצא חברותא כלבבו - הרה"ק רבי יוחנן טברסקי זצ"ל, לימים האדמו"ר מרחמסטריוקא. יחד היו עורכים תיקון חצות כל לילה, וכשחברים ניסו להפריע להם, שלח מרן ה'אמרי אמת' מגור זי"ע להזהירם לבל יהינו להפריע להני תרי צנתרי דדהבא את עבודתם הקדושה. ידידות זו נמשכה כל השנים, וכשנסתלק רבנו - ניסו משמשיו של הרב הקדוש מרחמסטריוקא להסתיר ממנו ידיעה מרה זו מחמת חולשתו, אולם בבוקר אחד בימי השבעה קם הרב הקדוש מרחמסטריוקא למרבה הפליאה, והביע את רצונו ללכת לנחם את בני רבנו. כאשר הגיע פרץ בכי ללא הפוגה, עד אשר יצא מבית האבלים.

בפרק האיש מקדש

בהגיעו לפירקו, השיאו סבו מרן מוהר"ש לנכדתו הרבנית אסתר שיינא רחל עליה השלום, בת חתנו הרה"ק רבי שמואל מרדכי מנעשכ"ז זי"ע, אשר הגיעה באותה עת מחוץ לארץ יתומה מאב ומאם אשר נפטרו בצעירותם, לא עלינו. על ההזמנה היה חתום מרן מוהר"ש כעומד משני הצדדים.

רבנו המשיך את למודיו בישיבת 'שפת אמת' אשר המשיכה להחזיקו גם לאחר נשואיו - דבר שלא היה מקבל אז, וזאת בגלל ההערכה הרבה שזכה לה רבנו, ולפי הוראה מיחדת מהאדמו"ר האמרי אמת זי"ע. הרבנית כלכלה את צרכי הבית בנאמנות בעוד רבנו שוהה רב היממה בין כתלי בית המדרש ועוסק בעבודת ה' ללא לאות, מגיע הביתה רק לארוחות חפוזות אשר לא הכילו רק לחם עם מעט רטוב.

ובתורתו יהגה יומם ולילה

שונא את הבטלה בתכלית השנאה היה רבנו מיום עמדו על דעתו. 'עקר הגלות, שמאבדים הרגעים!' - כותב הוא בכתביו. תמיד מוצאים אותו עם ספר בידו, ואף

כשהוא מזמן לשמחה או לארוע צבורי - יושב הוא שקוע ברעיונותיו הקדושים, פלאות מספר על התמדתו העצומה, כשפעם, בגלל הפסקת חשמל בישיבה הדליקו נרות לתועלת הלומדים, נשאר אצל רבנו הנר דולק הרבה זמן אחרי שכבר היה אור.

תלמידיו, שהקצב להם על ידי רבנו פרק זמן ללמוד אתו, מספרים, שלא אחת שאלם רבנו אחרי שעברו כמה שעות מלימודם, אם כבר הגיעה השעה המיעדת.

לימים, נשלח יחד עם קבוצה מבחרת מבני הישיבה לעמד על מבחן בהוראה אצל הגאון רבי שמשון אהרן מטעפליק זצ"ל, הגאון בחן את בני החבורה בשאלות קשות ומסובכות, בעוד שאת רבנו עטר בנזר הוראה אחרי כמה שאלות קלות בלבד, לשאלת מקורביו, ענה הגאון, שאת צעיר זה הוא מכיר לירא שמים שלא יורה עד שיתבונן היטב בצדדי השאלה שבאה לפניו.

אף הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל - רבה של ירושלים, ועוד רבנים, מסמיכים אותו במכתבי סמיכה נלהבים, אולם רבנו אינו מראה זאת לאיש, כשנודע להנהלת הישיבה על מכתבי היתר הוראה שבידיו, ביקשו ממנו שישאילם על מנת להראותם לידידים מתומכי הישיבה ומאז לא נמצאו ברשות רבנו, ואף לא דרש אותם.

בניו הרבנים מספרים בערגה על לימודו הערב בספר התניא קדישא מתוך השתפכות הנפש בשעות המאחרות של הלילה כשבני הבית נמים את שנתם. רבות היה הוגה רבנו בשו"ת 'נודע ביהודה', שהיה תחת ידו בהשגחה פרטית מיחדת, אף שבאותה עת לא היה לו כל ספר בביתו, ומאז עמל עליו וידע אותו בעל פה, ספר זה היה חביב עליו ביותר, ועל דף כריכתו רשם את ימי ההולדת של בניו.

בצלו של מרן מוהר"ש

מרן מוהר"ש שהעריך מאד את נכדו זה, ועוד בצעירותו אמר עליו גדולות, הכניס את רבנו בסוד מפעליו הקדושים והעמידו בראש ישיבת ערב לצעירים שהקים, וכן שיתפו בעזרה ליהודים לעלות לארץ ישראל ועוד.

רבנו הוא זה שכתב את דברי תורותיו של זקנו מרן מוהר"ש בספר "יסוד צדיק", וכמו כן מביא רבנו רבות בספריו הקדושים, דברי תורה, רעיונות עמוקים בתורת הקבלה והחסידות ואף עובדות ממרן מוהר"ש זי"ע.

מרן מוהר"ש שמש לו דמות דיוקן ומורה דרך, אשר רבנו ישם את אורחותיו והנהגותיו והתנהל על פיהם במשך כל ימי חייו.

פעם הגיע מרן מוהר"ש לביתו של רבנו ברחוב חברון בעיר העתיקה, ומצוה עליו על פי חלום שחלם, כי עליו ועל משפחתו לעזוב את ביתם תכף ומיד ובינתים ילוננו בביתו, וכה עשו, אחרי יציאתם, היה ברחוב פוגרום, רחמנא ליצלן.

וכן מספר, שהלך פעם מרן מוהר"ש במיוחד לבית נכדו רבנו זי"ע שבעיר העתיקה - מרחק רב מביתו אשר בבית ישראל בעיר החדשה, להגיד לו, שהיות ונגלה לו עליו בחלום, שהוא צריך לקבל בזיון גדול, לכן, ידע נא להתחזק ויעשה עצמו כאילם.

רבנו שכח מזה, והנה למחרת כשהגיע מהישיבה, ספר לפי תומו לרבנית עליה השלום, שבישיבה פגעו בו בצורה חמורה, אולם בחסדי ה' הצליח להתגבר ולהעביר על מדותיו ולא ענה למחרפיו דבר, הזכירה לו הרבנית שהסבא מרן מוהר"ש חזה לו זאת מראש.

בעל ההנהגה - בסוס הישיבה הקדושה

עם הסתלקות אביו מרן רבי גדליהו משה זי"ע, הטיל על רבנו עול ההנהגה של עדת החסידים. או אז התגלה כמנהיג בעל שיעור קומה ואישיות זוהרת, שמשתקפים בו - כנצר השישי לבית זוועהיל - מדותיהם האצילות הקדושה והטהרה של בית אבותיו עד המגיד הקדוש מזלאטשוב זי"ע, ולמעלה בקודש.

מיד עם התחלת הנהגתו הרחיב את גבולות הקדושה והקים את הישיבה לבחורים, העומדת עד היום לשם ולתפארת בירושלים, כאשר הוא בעצמו מכהן כמגיד שיעור ומרביץ תורה לתלמידים, אינו בז לקטנות ולא חש בפחיתות כל שהיא לדאוג במסירות נפש אבהית לצורכי תלמידי הישיבה, אשר ראו בו אב ורועה נאמן המורה להם את דרך העולה בית אל. רבנו התפלל תמיד בצוותא חדא עם בני הישיבה, ואף אמר שיעור מוסר לתלמידים מיד אחרי התפלה, כשהוא עטור בטלית ותפילין.

תלמידי הישיבה שהיו בקירבתו של רבנו במשך הרבה משעות היממה, ובפרט אלו שקבע אתם חברותות, זכו לראות במוחש את גדלותו ושגב קדושתו של אותו צדיק ושימש להם לדוגמא, להיכן מסוגל ילוד אשה להעפיל ולעלות. ואכן, הישיבה הצליחה ועשתה פרי, ורבים מבוגרי הישיבה מכהנים היום כמרביצי תורה, דבר שגרם לנחת רוח מרבה לרבנו, שראה בקיום הישיבה את רצון קדשו של סבו מרן מוהר"ש זי"ע.

אף את על קיומה הגשמי נטל רבנו על עצמו, והיה מכתת רגליו בארץ ומחוצה לה להתרים נדיבי עם למען הישיבה הקדושה. יש שאף חדשים ארוכים שהה מעבר

לים, כשהוא מפקיר את עצמו לגמרי, כאשר אליו מתלווה בנו הרה"צ רבי יוסף זצ"ל, למען מטרת נסיעות אלו של הרחבת וביסוס מוסדות הקודש.

תלמידי הישיבה מאז מספרים על עובדה שהיתה בימים ההם, שבאחד הלילות בשעות המאוחרות, כשכל היקום נם את שנתו, נכנס רבנו לישיבה, לחזות בתלמידיו החביבים כבנים ההוגים בתורה ללא לאות, והנה הוא רואה כמה תלמידים העוסקים בחדותא דאורייתא. ניגש אליהם בהנאה גלויה ושאלם באיזה ענין הם מתעסקים, וכאשר נענה כי הם לומדים עתה את הסוגיא של 'אין רצוני שיהא פקדוני ביד אחר' במסכת בבא מציעא, זיכם בהדרכה מאלפת אשר נשארה חרוטה עמוקה בליבם עד היום: "על האדם" - אמר רבנו, "להפך את כל לימודו לתפילות, וכאשר הם עוסקים בסוגיא זו, הם צריכים להביע את רצונם ולבקש מהקדוש ברוך הוא על הנשמה שהיא פיקדון בידם, שלא תהא מסורה, רחמנא ליצלן, בידי הסיטרא אחרא".

לתלמיד שהתאונן לפניו על כאב עיניים שיש לו ותלה זאת בגלל הלימוד בלילות באור קלוש, ענה על כך רבנו, שמילמוד התורה הקדושה לא באים כאבי עיניים.

מוסדות הקודש מתנהלים ומתפתחים עד היום תחת נשיאותו של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א בכוחו של אותו צדיק, כשלאחריו המשיך להרעיף טללי תחיה בנו רבנו ה'אור אברהם' זי"ע. שמם הטוב של הישיבה ומוסדות התורה הולך לפנייהם כמקום תורה, אשר בהם עוסקים בתורה בהתמדה צורבים צעירים לצד לומדים ותיקים וממלאים כריסם בש"ס ופוסקים.

אוהבם של ישראל

רבנו אשר ראשו מגיע השמימה - היה שרוי תדיר בדביקות עם קונו ועסוק כל היום בהרבצת תורה, עם כל זאת, היה סולמו מוצב ארצה - לרדת מן ההר אל העם ולהתעסק בצרכיהם המרבים של כלל ישראל, אשר התדפקו על פיתחו, ומצאו אצלו תמיד דלת פתוחה ואזן קשבת למצוקותיהם. מקורביו אשר חסו על בריאותו רצו לסדר זמני קבלת קהל, אך רבנו עיכב אותם, בטענו שאינו יכול לקבוע את זמניהם של אלו הנזקקים למילות עידוד. ואף כאשר שינו את מספר הטלפון בבית רבנו, כדי שיפסיקו להטרידו ולהפריע את מנוחתו, לא שקט עד שהחזירו את המספר הקודם.

צערם של ישראל נגע לליבו הטהור עד דכדוכה של נפש, בדרך כלל היה מתנגד כשהיו שואלים אותו על ניתוח, אולם כשהיה מסכים לכך - היה מתענה באותו יום, גם כאשר לא היה מכיר את היהודי עבורו הוא מתענה.

הרה"צ רבי אליהו ראטה זצ"ל, שהיה לו שיעור קבוע בתורת הח"ן עם רבנו, יחד עם עוד מזיקני החסידים, היה רגיל לספר, שבאחת הפעמים הבחין ברבנו, שהוא שבור לרסיסים וראשו וליבו בל עמו, רבי אליהו שהיה אמון ומתבונן על דרכי רבותיו בחושו החד והמיוחד, בירר את הסיבה לכך וגילה, שלפני השיעור נכנס יהודי לתנות לפני רבנו את צרתו, דבר שנגע מאד לליבו הרחום של רבנו ולא נתן לו לשוב לסדר יומו ולהתרכז בעבודת הקודש למשך זמן ארך.

דורש טוב לעמו

הגה"ח ר' גדליהו משה דייטש זצ"ל סיפר, שהתלווה פעם לרבנו לנסיעה במונית, והנהג, שלא נראה כשומר תורה ומצוות, סיפר במהלך הדרך על בעיותיו וצרותיו. והנה, טרם יצאו מהרכב, פונה רבנו לנהג ושואל אותו לשמו ושם אמו, כדי לבקש רחמים עבורו ולהזכירו בתפלותיו.

כעין זה, סיפר יהודי חשוב המתגורר בלונדון, שבהיותו בחור, לומד בישיבת טשעבין בירושלים, זכה ללמוד עם רבנו חברותא שנים אחדות מבלי שרבנו הכירו קודם לכן, ואף כל אותן שנים לא שאל לשמו. רק כאשר התארס והלך להיפרד מרבנו טרם שובו לביתו בחוץ לארץ, אז שאלו רבנו לשמו ולשם אמו כדי להתפלל עליו ביום שמחתו.

אצל רבנו ראו הכל התגלמות פשוטה של רועה נאמן ומנהיג ישראל אמתי - אשר אינו חס על בריאותו ועל כבודו, מכתת רגליו להשכין שלום בין איש לאשתו ובין אדם לחברו. מטגן בעצמו ביצה לאיש מסכן שנקלע לביתו. וכשאחד מערי השדה מתאונן בפני רבנו בשנותיו האחרונות על בנו שנמצא במוסד בירושלים ואינו יכול לבקרו בגלל המרחק, מתנדב רבנו בעצמו לכך ונוסע לבקרו לעתים תכופות, ואף מזמינו הרבה פעמים לסעוד על שולחנו.

יפה המשיל עליו משל אחד מחשובי החסידים, שאדם גבוה במידת עוג מלך הבשן, שאינו מסוגל בגלל אורכו להתכופף להרים חפץ מהארץ הרי זה חסרון בגדלותו. רבנו, על אף רום מעלתו ודבקתו בספירות העליונות, הוא זה שירד למצבו של כל יהודי באשר הוא שם - לעזור לו בכל אשר יוכל בלי שום מגבלות, מחמת אש אהבת ישראל שיקדה בלבו ללא הרף.

ההצלה ברגע האחרון

שנה אחת ביום ההילולא של מרן מוהר"מ זיע"א, סיפר בנו - רבנו ה'אור אברהם זיע"א - סיפור ששמע מפי בעל המעשה מספר ימים קודם לכן:

יום אחד בשעות הצהריים קרא רבנו לאחד מנכדיו ופקד עליו: "סע מיד לשכונת בית וגן לביתו של פלוני". הנכד שלא עמד בדיוק על הדחיפות שבדבר, חשב לסיים את ענייניו ואחר כך לעלות לאוטובוס ולנסוע לבית וגן. אך רבנו הבהיר לו שהעניין אינו סובל דיחוי כלל וכלל, והורה לו לקרוא בדחיפות לבחור נוסף ולנסוע מיידית במונית לאותה כתובת. הדבר היה תמוה בעיניו, אלא שחזקה עליו פקודת רבנו, והוא קרא לאותו בחור ויחד יצאו לדרכם במונית.

והנה, בהגיעם לביתו של פלוני בשכונת בית וגן, מצאו שנכנס לבית בריון שבא לשדוד את בעל הבית והוא ניצב מאיים על חייו. הופעתם הפתאומית של השנים הבהילה אותו כהוגן והוא נס משם בבהלה.

אותו אדם התרגש מאד מהביקור הבלתי צפוי של הבחורים שהצילו אותו ברגע האחרון. אילו לא הופיעו - הגרוע ביותר עלול היה לקרות לו על ידי השודד. תעלומה מופלאה הייתה זו בעיניו: מנין ידע רבנו לשלוח שני בחורים אל ביתו בדיוק ברגע הנכון, בעוד שלא הודיע ולא יכל להודיע לאף אחד על הימצאותו בסכנה?!

ולפלא היה, שבימים כתקונם, דרכו של מרן מוהר"מ היתה להצניע ולהסתיר את דרכיו מעיני רואים, אולם כששאלת פקוח נפש עמדה לנגדו, יצא מגידרו עבור מסירותו לזולת וגילה את רוח קודשו הצופיה למרחקים, והציל נפש מישראל.

באה השמש בצהרים

בחדש שבט של שנת תשל"ט, לא ניכר שום שינוי בעבודתו בקודש, ולכן התפלאו הכל למה החל לבקש מבניו שמעבר לים שיבואו אליו לארץ הקדש.

מנהגו של רבנו היה, שהיה צם בכל השנים בימי שני וחמישי של פרשיות השובבי"ם וגם בשבועות של ת"ת - תרומה תצוה, ואפלו בשנה פשוטה שבה נוהגים לצום רק בשובבי"ם, ומעולם לא הסכים לותר על התעניות הללו. אך בשנה זו, כשביקשו ממנו שלפחות לא יתענה בשבועות תרומה ותצוה, הפטיר, כי השנה לא יתענה בשבועות אלו. באותו זמן, איש לא הבין את שנרמז בדבריו ואף אחד לא העלה בדעתו את העתיד לקרות.

אותו יום מר ונמהר, יום ראשון לסדר תרומה, כ"ח בשבט תשל"ט, ככל יום רגיל היה. בשעת הצהריים התפלל רבנו תפלת מנחה גדולה בבית המדרש, ולאחר מכן

קיבל אנשים בקודש פנימה לישועה ולברכה. אחר כך עלה על יצועו למנוחה תוך עיון בספר הקדוש 'נעם אלימלך' על פרשת השבוע. מעט לאחר מכן, כאשר נכנסו לחדרו, גילו למרבה היגון והחרדה, שעלתה נשמתו בנשיקה השמימה, וה'נעם אלימלך' אחוז בין אצבעותיו.

הסתלקותו הפתאומית הותירה את עדת חסידי זוועהיל יתומים מאין רועה, ואת כלל ישראל מבכים על כי בא השמש בצהרים ועל החלל הגדול שנפער בהעקר אילנא רברבא מכרם בית ישראל. מאות רבות הלכו אחר מיטתו, שפופים, אבלים וכואבים.

במהלך ההלוויה הכתר רבנו בעל ה'אור אברהם' זי"ע לממשיך שלשלת הזהב, למלא מקום אביו זיע"א ולשבת על כס ההנהגה של אבותיו הקדושים.

בתרועות גיל והודאה להשי"ת,
הננו להודיע בשער בת רבים שחפץ ה'
בידינו הצליח, להוציא לאור ספר

יקרא דמלכא המבואר

ב' כרכים

אשר פותח ומבאר דברי מרן
הרה"ק ר' מרדכי זיע"א
ב"ד גדליה משה זיע"א
מזוועהיל

להיות דולה ומשקה מדבריו העמוקים
בצורה השווה לכל נפש, וזה כמה שנים
שיוצא לאור בקונטרסים שבועיים, ועתה
התאגד לצאת בשתי כרכים מפוארים 'תורה
מפוארה בכלי מפואר' בעימוד משובב עין,
כל הרואה אומר ברקאי.

ישמה לב מבקשי ה'

בשורה טובה חדשן עצם
להוציא לאור תעלומה

ניתן להשיג:

בביתר

אצל הרב נחמן רובין

052-7128005

בביתר

אצל הרב בנימין רוט

052-7642345

בירושלים

אצל הרב משה פולק

052-7182264

בשאר חלקי הארץ

אצל הרב יהודה רוט

052-7646061

בבני ברק

אצל הרב יעקב בלוי

052-7611612

בביתר

אצל הרב ישראל פריימן

058-3294698

מכון

"מעיינות הרים"

זוועהיל

בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א